

Meri-Lapin ympäristöterveydenhuollon vuoden 2022 valvonnan toteutuminen

YTERJOLJ 28.02.2023 § 17
3087/11.02.00/2023

Valmistelija

Terveystarkastaja Eija Jokinen, 04003638790

Meri-Lapin ympäristöterveysvalvontaan on laadittu ja hyväksytty valvontasuunnitelma vuosille 2020-2024. Elintarvikevalvonnan suunnitelma on tehty vuodelle 2021-2022 valtakunnallisesta ohjauksesta johtuen. Kunnan suunnitelma on pohjana koko valvontatyölle ja siihen verrataan toimintavuonna tehtyjä suoritteita. Ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaoston tehtävänä on arvioida suunnitelman toteutuminen ja lähettää hyväksymänsä selvitys siitä Lapin aluehallintovirastoon.

Ympäristöterveysvalvonta

Ympäristöterveysvalvonnan raportointi koskee elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain mukaista valvontaa. Lääkelain alaista nikotiinikorvausvalmisteiden myynnin valvontaa ei raportoida.

Valvontayksikössä on seitsemän terveystarkastajan virkaa, joista kaikki olivat lähes koko vuoden täytettyinä, mutta osan vuodesta yksikössä oli rekrytoinnit käynnissä ja virkoja hoidettiin vajaamiehityksellä. Käytännössä tarkastustoimintaa hoidettiin koko vuoden viidellä kuudella tarkastajalla. Yksi ympäristöpäällikön tehtävistä on toimia yksikön hallinnollisena esimiehenä.

Vuonna 2022 ympäristöterveysvalvonnassa tehtiin 576 raportoitavaa tarkastusta, joista suunnitelman mukaisia oli 460 ja loput 116 suunnitelman ulkopuolisia. Suunnitelmallista tarkastuksista elintarvikelain mukaisia oli 280 kpl, terveydensuojelun 161 kpl ja tupakkalain 41 kpl. Lisäksi raportoimattomia lääkelain mukaisia nikotiinikorvaustuotteiden myyntipaikkatarkastuksia tehtiin 19 kpl. Ulkopuolisista tarkastuksista oli asunnontarkastuksia 29 ja rahtilaivoille tehtäviä laivatarkastuksia ja jatkoajan myöntämisä 52. Lisäksi erilaisia lausuntoja annettiin 44 kpl pääasiassa rakennusvalvontaan, AVI:lle ja ELY:lle. Erilaisia ilmoituksia ja hakemuksia käsiteltiin 87 kpl.

Tarkastustoiminnassa hallinnollisia pakkokeinoja päädyttiin käyttämään kuusi kertaa ja näistä terveydensuojelussa neljä kertaa. Jaosto käsitteli ja määräsi kaksi tupakkalain mukaista tupakointikieltoa asuntoyhteisön parvekkeille. Terveydensuojelulain mukaisia terveystaitan poistamiseen johtavia määräyksiä jaostossa annettiin ja käsiteltiin kuudessa tapauksessa.

Näytteenotoissa noudatettiin pitkälti hyväksyttyä valvontasuunnitelmaa. Näytteitä otettiin terveydensuojelussa 229 kpl, joista suurin osa oli talous- ja uimavesiä. Elintarvikenäytteitä otettiin suunnitelman mukaisesti 26 kpl ja ulkopuolisia, ruokamyrkytyspäilyyn liittyviä 5 kpl. Suurin osa otetuista näytteistä oli perunanäytteitä, jotka otettiin yksikön toteuttamaa ”Tarjoilupaikkojen ranskanperunoiden akryyliamidi ” -projektia varten. Ruokamyrkytyspidemioita ei todettu, vaikka epäilyjä tutkittiinkin. Yksi talousveteen liittyvä pienehkö häiriötilanne selvitettiin. Tilanteesta ei aiheutunut terveysvaaraa.

Tehdyt tarkastukset 2022

Tarkastus- peruste	VALSU* 2022 suunnitel lut	Tehdyt valvontasuunnitel man mukaiset tark.	Suunnitelmalli sten tarkastusten osuus suunnitelluista, %	Kaikki tehdyt tarkastuk set	Prosenttiosuus kokonaisuudesta, %
Elintarvikevalv onta	458	258	56	281	47
Terveysvalvont a	162	161	99	253	43
Tupakkavalvon ta	53	41	77	42	7
Lääkelain valvonta	47**	18**	38**	19	3
yhteensä	673	460	68	595	100

* VALSU=valvontasuunnitelma

**Lääkelain mukainen valvonta ei ole mukana yhteisluvussa, koska sitä ei raportoida VYHAN kautta

Ympäristöterveysvalvonnan valvontasuunnitelma toteutui kokonaisuudessaan vuonna 2022 tyydyttävästi, kun otetaan huomioon se, että tarkastajien resurssivajeesta kärsittiin edelleen. Suunnitelmalliset tarkastukset toteutuivat keskimäärin noin 70 %:sesti. Alkuvuodesta 2022 tehtiin edelliseltä vuodelta jääneitä suunnitelmallisia tarkastuksia, jonka jälkeen aloitettiin v. 2022 tarkastusten tekeminen. Elintarvikevalvonnassa jäätettiin edelleen jälkeä suunnitelmasta ja ne joudutaan paikkaamaan vuonna 2023. Huomioitavaa on se, että ei-suunnitelmallisten tarkastusten osuus terveydensuojelussa oli huomattava ja kuitenkin valvontasuunnitelma toteutui hyvin.

Valvonnan perusmaksu

Uuden elintarvikelain ja terveydensuojelulain muutoksen myötä vuoden 2022 alusta aloitettiin terveydensuojelulain ja elintarvikelain mukaisten toimintojen valvonnasta perimään kunnan määrittelemien valvontamaksujen lisäksi uusi valvonnan veroluonteinen perusmaksu, jonka suuruus on 150 euroa vuodessa. Valvontamaksu perittiin ensimmäisen kerran syksyn 2022 aikana. Perusmaksun tavoitteena on parantaa kuntien ympäristöterveysvalvonnan kustannusvastaavuutta ja turvata laadukas valvonta. Muutoksella edistetään valvonnan kohdentamista kaikkein vaikuttavimpiin valvontatoimenpiteisiin ja -keinoihin. Perusmaksu mahdollistaa valvonnan toteuttamisen nykyistä kattavammin ja monipuolisemmin.

Elintarvikelain mukaan valvonnan perusmaksu peritään pääsääntöisesti kaikilta elintarvikevalvonnan rekisterissä olevilta valvontakohteilta. Terveydensuojelulakiin on tarkennettu ilmoitusvelvollisuutta säätämällä, mitkä toiminnanharjoittajat ovat ilmoitusvelvollisia ja millaisista toiminnoista perusmaksua peritään.

Arviointi- ja ohjauskäynti

Lapin aluehallintovirasto teki ympäristöterveydenhuollon arviointi- ja ohjauskäynnin (AJO) loppuvuodesta. Arviointi- ja ohjauskäynneillä valvotaan kunnan ympäristöterveydenhuollon toiminnan lainmukaisuutta. AJO-käynnin raportit käsitellään jaostossa helmikuussa 2023.

Eläinlääkintähuolto

Meri-Lapissa on kuusi kunnaneläinlääkärivirkaa ja yksi valvontaeläinlääkäri virka. Valvontaeläinlääkäri on tarkoitus toimia myös vastaavana eläinlääkärinä. Lisäksi kaikissa toimipisteissä on klinikkaeläintenhoitajan työpaikka.

Eläinlääkäreiden viroissa on ollut resurssipulaa. Osa eläinlääkäreistä on irtisanoutunut, tosin osa vasta vuoden lopussa. Samoin resurssipulaa on ollut klinikkaeläinhoitajissa. Vakituisten klinikkaeläintenhoitajien poissaoloissa töihin on saatu epäsäännöllisesti avustajia, mutta heillä ei ole ollut hoitajan pätevyyttä.

Puhelupalvelu

Keväällä 2022 on otettu käyttöön eläinlääkäreiden yhtenäinen puhelinnumero. Puheluihin vastaa, kuka ehtii; jos ei vastata, asiakas voi jättää soittopyynnön. Järjestelyssä on hyviä ja huonoja puolia. Negatiivista palautetta on tullut mm. siitä, että jotkut puhelimet eivät salli soittoa 0600-numeroihin, joten kaikilla eläinten omistajilla ei ole mahdollisuutta soittaa hätätapauksessa omalla puhelimellaan eläinlääkärille.

Vastaanotot

Eläinlääkärien vastaanotot sijaitsevat Torniossa, Tervolassa ja Simossa. Tornion uuden vastaanoton suunnittelua tehtiin ja vastaanotto on tarkoitus siirtää vuoden 2023 lopulla uusiin tiloihin.

Ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaostossa käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan VYHA:n (ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä) kautta aluehallintovirastoon vuosittain maaliskuun loppuun mennessä. Elintarvikevalvonnan ja eläinlääkäripalveluiden välilehti tulee kuitenkin olla täytettynä jo 28.2.2023. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida sekä valvontasuunnitelma että sen toteutuminen.

Liite	Valvonnan toteutuminen 2022
Esittelijä	Ympäristöpäällikkö Maikkula Pipsa
Päätösehdotus	Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto hyväksyy valvonnan toteutumisen arvioinnin vuodelta 2022 ja lähettää sen tiedoksi VYHA-raportoinnin kautta Lapin aluehallintoviranomaiselle. Pöytäkirja pidetään tämän pykälän osalta kokouksessa tarkastettuna.
Päätös	Hyväksyttiin.
